

CESTA ZA ŠTĚSTÍM VEDLA PEKLEM

MICHAL
SVATOPLUK

 PRESS

Cesta za štěstím vedla peklem

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Michal Svatopluk

Cesta za štěstím vedla peklem – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2023

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

CESTA ZA ŠTĚSTÍM VEDLA PEKLEM

CESTA ZA ŠTĚSTÍM VEDLA PEKLEM

MICHAL SVATOPLUK

 P R E S S

© Michal Svatopluk, 2023

ISBN tištěné verze 978-80-264-4904-1

ISBN e-knihy 978-80-264-4935-5 (1. zveřejnění, 2023) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-264-4936-2 (1. zveřejnění, 2023) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-264-4934-8 (1. zveřejnění, 2023) (ePDF)

Obsah

Pár slov před první kapitolou.....	9
Kapitola 1: O krůček dál.....	12
Kapitola 2: Očima malého kluka.....	16
Kapitola 3: Svět se poprvé zatočil.....	27
Kapitola 4: Řetěz se utrhł.....	33
Kapitola 5: Je čas začít léčit.....	45
Kapitola 6: Svérázné studium.....	50
Kapitola 7: Na volné noze.....	61
Kapitola 8: Božský prach.....	75
Kapitola 9: Nový život.....	84
Kapitola 10: Období temna.....	106
Kapitola 11: Jak jsem se ztratil.....	141
Kapitola 12: Slunce zašlo.....	148
Kapitola 13: Mám děravý žíly.....	180
Kapitola 14: Pozdravujte královnu.....	189
Kapitola 15: Ej, Bohušu!.....	208
Kapitola 16: Být alchymistou – louhy míchat, síru dýchat.....	221
Kapitola 17: Zrada záchranou života.....	231
Kapitola 18: Motor nové generace.....	235
Epilog.....	245
Poděkování.....	246

Pár slov před první kapitolou

Závislost na návykových látkách včetně alkoholu je velmi komplexní a interdisciplinární problém, který se navíc v různých životních etapách člověka může proměňovat. Proto je tak problematické tento fenomén jednoznačným způsobem definovat. Zjednodušeně se dá říci, že za závislostí stojí přeměna libostního systému mozku. Hlavní funkcí tohoto systému odměny je zajistit pokračování jedince a druhu. Z tohoto pohledu funguje potrava či sex jako přirozená forma uspokojení systému odměny. Mozek na tyto podněty reaguje libostí – chcete-li radostí, uspokojením či vzrušením. Pro dosažení těchto pocitů musí jedinec za normálních okolností vyvinout poměrně velké úsilí a smyslem opakování tohoto chování je zachováno přežití a pokračování druhu.

Droga je v tomto smyslu jakousi zkratkou, umožňující dosáhnout očekávaného výsledku rychle a prakticky bez námahy. Opakováním této jednoduché strategie vzniká poměrně rychle tzv. syndrom závislosti. Jde o změnu trvalou a nevratnou.

Právě z těchto důvodů je léčba závislostí tak problematická a málo úspěšná. Jde o celospolečenský problém, který je v naší společnosti stále velkým tabu, přestože od sametové revoluce již uběhly víc jak tři desítky let. Za éry komunismu se o tomto fenoménu prakticky nemluvilo a až v devadesátých letech, spíše později, přilétly pomyslné první vlaštovky na toto téma v podobě knih a článků v časopisech. V roce 2005 vznikl na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze obor adiktologie. Ten připravuje na budoucí povolání pracovníky zdravotnických a sociálních zařízení, která se zabývají léčbou závislostí. V té době se konečně začaly vydávat i u nás odborné

publikace a učebnice na toto téma. Téma závislostí je však stále pro mnoho lidí obestřeno tajemstvím a nevědomostí a nad slovem adiktologie někdy kroutí hlavou i odborníci z příbuzných oborů zdravotnictví.

V české společnosti je postoj především k alkoholu, ale i jiným drogám velmi tolerantní, což je vidět všude. Pořady v televizi jsou prokládány reklamami na alkohol, pivovary sponzorují fotbalová a další sportovní utkání, u žádné oslavy nesmí chybět alkohol, a dokonce i malé děti si přitukávají při narozeninách s rodinou dětskými „rychlými špunty“. U mladé generace je dnes téměř nemyslitelné, aby si někdo nezakouřil marihuanu... Na druhou stranu zde vzniká zajímavý paradox – když si někdo uvědomí, že je závislý, a nastoupí do léčby, tak je většinou společností nálepkován jako ochlasta, závislák atd. Právě pacienti, kteří se zotavují ze své závislosti v léčebnách a dalších zařízeních zaměřených na léčbu závislosti, se setkávají při snaze abstinovat s odsouzením a nepochopením. Často i jejich rodinní příslušníci jsou pro ně v tomto ohledu rizikem, protože je konzumace alkoholu nebo jiných návykových látek běžnou součástí jejich života. To je také často jeden z důvodů, proč je tak obtížné se ze závislosti vymanit. Velkou roli zde totiž hraje mimo jiné i sociální kontext a vliv prostředí.

Tato kniha je otevřenou zpovědí člověka, který si prošel peklem závislosti a stal se doslova jejím otrokem. Jde o nepřenositelnou zkušenost, ale myslím si, že v autorově někdy až naturalistickém podání je velmi dobře vystiženo, jak je těžké se z drogového opojení dostat.

Kniha vypráví opravdový, ničím nepřikrášlený příběh o vlastním opakovaném selhávání. O zoufalství z vědomí, že se nedá žít bez drogy ani s drogou, o nekonečném zraňování sebe i těch, na kterých nám záleží, a konečně i o tom, že na ničem kromě drogy už nezáleží.

Vymanit se z marnosti závislosti se ve skutečnosti podaří málokomu. O to víc mě těší, že tenhle příběh končí dobře. Autor abstinuje téměř deset let. Dojíždí na doléčování z velké dálky, ale každá cesta mu stojí za to, protože je důležitá pro jeho další motivaci. Stal se dobrým člověkem.

V PL Červený Dvůr 11. ledna 2023

Alexandr Debnar
adiktolog

Kapitola 1

O krůček dál

Bylo to dost podivné a nepříjemné probuzení. Palčivé a chladné – s pachutí směsi úzkostných pocitů, fyzického vysílení a také zvratků. Na takové nepříjemné pocity jsem byl už nějaký čas zvyklý a vlastně jsem s nimi i počítal. Jelikož jsem pil skoro denně, staly se v podstatě nedílnou součástí mého života. I přes své mládí jsem si vnitřně dobře uvědomoval, že tahle cesta mě jednou může zavést až na místa, kam nikdy netoužím dojít.

Když jsem procítl a začal vnímat, nechal jsem oči ještě několik minut zavřené. Cítil jsem, jak mě pálí pod víčky. Neblahé pocity jsem měl vlastně po celém těle. „Cítím všechny části svého těla, nebo ne?“ snažil jsem se koordinovat své myšlení. „Ne, nejde otevřít oči a zjistit něco víc o téhle situaci. Teď ještě nemám sílu, abych to udělal, až za chvíli. Nyní musím přesměrovat tok energie, kterou v těle mám, na důležitější operace,“ přistihl jsem své myšlenky, jak technicky popisují vnitřní snažení. Z dálky jsem slyšel nějaké zvuky, které mi byly povědomé. „Otevřít oči teď ještě nedokážu, strach mi to zatím nedovolí,“ pokračoval vnitřní hlas. Další zvuk, který jsem slyšel, byl důvěrně známý – kolem projíždělo auto. Ne, nebylo to auto, byl to autobus a až za ním auto a pak další. Nevím proč, ale zvuk projíždějícího auta nebo autobusu mi vždycky dodával jakýsi pocit klidu a jistoty. Na rozdíl od nákladáku, který jel po ulici – ten prostě dělal jen rámus, a naopak mě vždycky zneklidňoval...

„Už zase ten myšlenkový proud a přemítání o něm uvnitř mé hlavy. Někdy je to k zbláznění... Klinický psycholog by si udělal poznámku,“ proběhlo mi hlavou a v duchu jsem se usmál. Najednou jsem zjistil, že se při tom úsměvu pohnula i moje tvář a já se usmál

doopravdy. To mě opravdu vyděsilo vzhledem ke stále nepřehledné situaci, kterou jsem se již několik minut snažil analyzovat, dá-li se tento překotný tok různých myšlenek vůbec analýzou nazývat.

„Do prdele, další autobus, jeho zvuk mě má přece uklidňovat. Před chvílí jsi přece říkal, že klinický psycholog by si udělal poznámku... A to mě má jako pobavit, ty idiote? Stejně jednou skončíš v pakárně, někde v Beřkovicích,“ odehrával se dál vnitřní dialog. „Teď se musím vzchopit a otevřít oči, do hajzlu. Musím zjistit, kde to jsem.“

To, že jsem úplně namol opilý, jsem věděl, respektive nebylo to nic výjimečného, ale většinou jsem se takhle budil doma nebo v nějakém bytě, kde jsem se zrovna v alkoholovém „tahu“ objevil jako nocležník. „Vezmeš mě na azyl, Katko?“ „No, jasně, ty jeden kokote fialovej,“ odpovídala mi pravidelně kamarádka o 26 let starší, se kterou jsem nejen chlastal, ale i spával... Ostatně toto oslovení používala i pro další „kamarády“ opilce, kteří u ní přespávali. Ovšem k ní do postele, jak velmi ráda nahlas zdůrazňovala, jsem mohl jen já. „Ostatní ať si ustelou v křesle nebo na zemi,“ říkávala.

Konečně jsem oči otevřel. „Měl jsem je raději nechat zavřené,“ projela mi hlavou myšlenka tak bleskově, že se snad ani nestačila celá „zobrazit“. Ulice byla stále zahalena do tmy, ale pouliční lampy dodávaly dostatek osvětlení na celou tuto scénu, aby „diváci“ stojící na autobusové zastávce naproti přes silnici mohli shlédnout alespoň jedno „dětství“, než jim pojede autobus do práce. „Ty vole, já jsem poprvé z hospody nedošel domů a už jsem byl jen kousek od našeho paneláku,“ pomyslel jsem si. „A jen sto yardů mi zbývá k Marry N,“ zpívá se v jedné country písni – to byla v pořadí druhá asociace, která se dostavila. Ostatně, cynismus nebo šibeniční humor používám v životě velmi rád a často nejen jako most přes těžkosti, ale i ve chvílích blaha. Plná zastávka lidí, kteří jeli do práce, se dívala, jak ležím na chodníku hned před bočním vchodem do místní mateřské

školky, do které jsem jako malé dítě chodil. Sídliště v okresním městě nebylo sice úplně malé, ale žil jsem tu od narození a, znali mě tak sousedé, bývalí spolužáci i ostatní lidé, kteří mě tu léta pravidelně potkávali. Již nějakou dobu jsem se u spousty z nich netěšil valné pověsti, vědělo se o mně, že chlastám.

„Musím vstát a dojít domů za každou cenu... ale až odjede další autobus,“ řekl jsem si. Ležel jsem tam jako voják v zákopu čekající, až se přežene smršť kulek, což mi v té chvíli ještě dodávalo klid. Vtom mi došlo, že jsem přece včera hrál na zábavě v Lidáku, a musím tedy mít s sebou někde basketaru. To mě vybičovalo k pohybu hlavou, abych se poohlédl, zda někde neleží. Neležela...

Domů jsem došel, spíše jsem se tam dopotácel, z posledních sil. Cestou se do mě dala příšerná zima. Je zajímavé, že dokud jsem ležel na studeném a mokrém chodníku, tak mi zima nevadila. Jen co jsem se dal do pohybu, začal jsem se klepat jako osika.

Takovéto zakončení asi pětidenního flámu jsem si nepředstavoval. Chlastal jsem asi od poloviny uplynulého týdne. V úterý 11. září 2001 došlo k útoku na americká Dvojčata a někdy v průběhu týdne tehdejší představitelé teroristického hnutí Al-kajdá vyhlásili svatou válku Americe. V sobotu jsem šel hrát na zábavu do nedaleké hospody, kde jsem de facto jen plynule pokračoval v chlastání, které jsem započal v týdnu. Country zábavu jsem odehrál a dostal za ni zaplacené, ostatně jako už mnohokrát předtím.

„Nevím, kde mám basketaru, asi jsem ji někde ztratil...“ odsekával jsem své matce, která se mě pokoušela někdy kolem druhé hodiny nedělního odpoledne vzbudit. Trápení, které se mnou měla, se vleklo dlouhá léta, vlastně už od mého dětství... Svého jedináčka rozmazlila a jako samoživitelka postupem času přestala zvládat. Od mých 15 let se s pravidelným pitím alkoholu začal problém prohlubovat a zasahovat do všech oblastí našeho života. Problém sílil i vzhledem

k množství užívaných léků na nervy, kterých jsem bral čím dál tím více a které mi můj psychiatr bez problémů a ochotně předepisoval. Zkušenosti s marihuanou a dalšími typy různých drog postupně jen ucelovaly celou pestrou mozaiku stále více se prohlubující závislosti.

„No tak jsem ji někde ztratil, a co?“ byla má obranná reakce, která ovšem stejně následně přešla jen do holého konstatování skutečnosti, že jsem se v problému s alkoholem posunul zase o krok dál. Myslím, že schopnost a ochota umět sám sobě přiznat, že takhle s životem spokojen nejsem a nikdy nebudu, byly rozhodujícími a klíčovými faktory v budoucnosti. Stejně tak jsem si moc dobře uvědomoval, že takové probuzení na chodníku, když jsem nedošel opilý domů, byl další level, o který jsem se posunul. Transový charakter pití, když jsem po odehrané zábavě šel do vedlejšího baru a barmance řekl, že dokud všechny peníze nepropiji, nepůjdu domů, a aby to šlo rychleji, tak ať mi nalévá decáky vodky, byla jen další meta. Moc dobře jsem si uvědomoval, že jsou to vlastně jen na vlastní kůži prakticky ověřené příznaky prohlubujícího se problému.

Jo, kámo, vím to, jsem zase o krok dál a není to asi úplně v pohodě, ale snad jednou potkám nějakou holku, se kterou budu šťastnej, anebo najdu smysl života a pak nebude důvod chlastat. Ono se to snad jednou nějak samo srovná... Nevím, nechci o tom teď přemýšlet, co bude. Když jsem v hospodě, tak je mi fajn. Často tam pro mě matka jede, ať už jedu domů, že zaplatí taxík, ale já jí řeknu: „Jsem dospělej, mami, nech mě, já jsem tu spokojenej, přijdu domů, až budu chtít.“ To byl rok 2001, bylo mi necelých 21 let. V té době jsem měl už za sebou několik hospitalizací na psychiatrii a vlastně i jednu plně dokončenou protialkoholní léčbu...

Kapitola 2

Očima malého kluka

První moment, kdy jsem začal vnímat svět kolem sebe, respektive odkdy si to pamatuji, je asi z doby, kdy mi mohlo být tak něco kolem dvou a půl roku. Stál jsem v kuchyni našeho panelákového bytu 2+1 u kuchyňského stolu, u kterého seděla moje babička – maminka mojí maminky. Babička kouřila cigaretu a jako popelníček používala takový plechový talířek.

Otec se v mých vzpomínkách moc nevyskytuje. Lépe řečeno, tyto vzpomínky jsou omezeny jen na velmi silné zážitky, kterých naštěstí nebylo mnoho. Byly však natolik intenzivní, že zůstaly v mé paměti. Jedna vzpomínka, která se mi vybavuje, se odehrává v novém autě Volkswagen Passat kombi tmavě modré barvy. To můj otec jako šířák (byl kapitánem na lodi v říční dopravě ČSPLO), který jezdil už za komunismu na západ do Hamburku, nechal přivést nebo sám přivezl ze západního Německa. Víím, že se naše rodinná jízda týkala toho, že otec nechal tento nový vůz řídit mou matku. Celá scéna probíhala pod jedním kopcem, kam jsme snad měli jet na houby. Víím jen, že jsem křičel, ať zase řídí tatínek...

Je to docela paradox, jelikož to je opravdu jediná vzpomínka, která se vztahuje k mému otci v roli řidiče. Nikdy jindy jsem ho za volantem pak už neviděl a vlastně si ho nepamatuji za volantem ani toho dne. Zato mou matku pak v životě ještě mnohokrát. Otec stejně moc řídit nemohl. Jako kapitán lodi, která odplouvala a vracela se ve zhruba čtyřtýdenních intervalech, neměl kdy. Spíše k tomu nebyl způsobilý. Po svém příjezdu většinou první dva týdny slavil, že přijel, takže jsme ho doma neviděli. Pak zase další dva týdny oslavoval, že bude odjíždět... Občas, když se po třech dnech

vrátil z nákupu s tvrdým chlebem a rozmraženým kuřetem, mi přinesl čokoládu...

Celá velká sláva s novým vozem vyvrcholila (pokud mám správně poskládané vzpomínky) tím, že auto stálo v ulici nad naším panelovým domem (abychom na něj viděli) několik měsíců, dokud ho z jedné strany nenaboural nákladák, který vezl do domu vedle uhlí. Následně pak doma probíhaly debaty o tom, co s vozem, až ho otec nakonec prodal asi za 3 000 Kčs nějakému kamarádovi nejspíš v hospodě. Pořizovací cena vozu byla také asi kolem 2 000, ovšem západních marek. Podobně „dobrý“ obchod učinil i s přenecháním služební garsonky od podniku nějakému příteli z „mokré čtvrti“ asi za 500 Kčs.

Dost silný zážitek, který rozhodně dokázal vrýt stopu do mé paměti, byla hádka rodičů, při které se vysypalo sklo z výplně dveří obývacího pokoje. Myslím, že tehdy některému z nich tekla i krev z ruky. Ne však moc, pokud vím.

Otec mě občas vyzvedával i v mateřské škole, to si také pamatuji, protože bývalo zvykem, že odpoledne si pak doma dával špek s chlebem a k tomu sterilovaný hrášek z konzervy. Rád jsem od něj ochutnával. Dost často, nebo spíše skoro pokaždé se stávalo, že jsme pak zašli do místní restaurace Na Rychtě nebo do jiné nedaleké hospody, kde si otec dával jedno, dvě, tři, čtyři piva. Vzpomínám si, jak mi vždy říkával, že to nesmím říct doma matce, což jsem vždy ochotně slíbil, ale nikdy nesplnil.

Jednou už bylo docela dost hodin a nervózní učitelka ve školce se mě stále dokola vyptávala, jestli vím, kdo pro mě má přijít. Nakonec, když jsem tam zbyl už úplně poslední, mě naložila do auta (vzpomínám si, že měla nějaké stříbrné auto zahraniční výroby, které na ulicích v dobách normalizace nebylo úplně běžné) a zajela se mnou k nám domů, kde zvonila, ale marně. Nakonec jsem jí řekl, kde maminka pracuje, a tak se mnou soudružka učitelka jela

přes celé město do pivnice Dukla, ve které matka pracovala jako servírka. Pamatuji si, jak celá zděšená a asi hodně naštvaná vysvětlila s omluvou soudružce, že ona nemůže odejít z práce a ať mě zaveze k naší sousedce. Sousedka, milá starší paní Machová, mě ochotně přijala a vím, že mi u ní, do těch 11 v noci, bylo dobře. Později jsem se dozvěděl, že otec mě vyzvednout nemohl, protože byl na poště. Tehdy jsem si stále říkal: „Nemohl mě vyzvednout, byl na poště.“ Trochu mi tam něco nehrálo, vzhledem k nesouladu otevírací doby pošty a mého čekání u sousedky skoro do půlnoci. O něco později jsem se dozvěděl, že „Na Poště“ se jmenuje také jedna restaurace v našem městě.

Mezi velmi pěkné vzpomínky na otce z doby mého raného dětství musím zařadit tyto dvě. Ostatně jsou jediné. Jednou mi postavil z kartonové krabice dvoupatrový dům, ve kterém byl dokonce funkční výtah a svítlo v něm světlo! Pak mi rovněž z kartonové krabice vyrobil malou televizi. Bylo to rádio schované uvnitř společně s malou žárovíčkou a přes vyříznutý otvor na obrazovku byl nalepený jakýsi malý obrázek, který vystříhl z nějakého časopisu. Pamatuji si, že jsem byl z těchto otcem vyrobených hraček velmi nadšený, moc se mi líbily a mnohokrát jsem chtěl nějaké další. K tomu už ovšem nedošlo, jelikož jednoho letního dne na rozpáleném asfaltu před panelákem zaparkoval nákladní vůz Avia, do kterého následně otec s kamarády nosili věci z našeho bytu. Tím skončilo soužití mých rodičů. Byly mi možná necelé 4 roky.

Od té doby jsem viděl otce jen několikrát. Jednou, když si mě vyzvedl a odvezl do svého nového bytu, kde bydlel se svou novou ženou Majkou. Tehdy tam byla i moje babička – otcova matka, na kterou si téměř nepamatuji. Seděl jsem otci na klíně, brnkal jsem na kytaru a on mačkal akordy a zpívali jsme Skákal pes... Dost se tam pilo, to je jisté. Bylo vidět, že Mája má rozhodně větší porozumění pro otcův způsob trávení volného času... Druhá vzpomínka na otce z doby

po rozvodu mých rodičů se vztahuje ke scéně, kdy já s matkou stojíme mezi dveřmi našeho bytu, otec ještě s někým je na chodbě a po chvíli dohadování obou rodičů matka zavřela dveře. Od té doby pak přišel jen asi jednou balík s vánočním cukrovím, zhruba tak dva týdny po Vánocích. V balíku byl kromě cukroví a walkmana také dopis od otce a Máji, v němž psali, jak na mě myslí a jak mě mají rádi. To mi mohlo být tak sedm, možná osm. Rádi mě asi mít mohli, nicméně fakt, že mě pak neviděli dalších asi osm let tomu moc neodpovídal...

V době, kdy mi bylo patnáct let a já chtěl mermomocí řidičák na malou motorku, na který mi ovšem matka odmítala dát, jsem po letech otce vyhledal. Naše první setkání proběhlo formou přátelské a velmi otevřené debaty, při které mě hostil lahvoým pivem a cigaretami. Následně jsem ho začal navštěvovat pravidelně a on mě počal zasvěcovat do stylu svého „námořnického“ života, což obnášelo dennodenní popíjení alkoholu jak doma, tak i v přilehlých hospodách v době, kdy čerpal náhradní volno. Otec je již řadu let po smrti a nechci ho pomlouvat. Nebyl zlý ani špatný člověk, dnes však zpětně vnímám velmi negativně, že mě v popíjení alkoholu podporoval, protože to v době mého dozrávání sehrálo zásadní roli v tom, co následovalo. Nemyslím si však, že by se bez jeho tehdejšího přičinění u mě závislost nerozvinula. Jsem ale přesvědčen, že jako otec měl tehdy zaujmout zcela odlišný postoj k tomu, že jako neplnoletý popíjím alkohol. Jako pozitivní věc, kterou v mém životě ovlivnil, však hodnotím, že mě přivedl k hraní na kytaru.

Vzpomínám si, že spolužáka Pavlíka Janíka jsem v šatně mateřské školky pověsil za krk na kovový věšáček. Pavlík dost skučel, na krku vzadu měl i trochu odřeninu, což mě trošku vyděsilo, ale malý Pavlík se nechal přemluvit a soudružkám to na mě neřekl... Bylo to překvapující, vzhledem k tomu, že Pavlíkův otec byl příslušník SNB.

Soudružky učitelky tam byly dvě. A jak to tak často i bývá – jedna hodná a jedna, řekněme, spíše opačného ražení. Ta hodná, Dáša, nám hrála na klávesy a pěkně zpívala a to, že měla děti srdečně ráda, z ní přímo vyzařovalo. Ještě po letech, v dospělosti, když jsem ji potkal, z ní pozitivita a dobrosrdečnost byly stále cítit. Soudružka Kristýna byla dost uječená, neustále nás všechny usměřňovala a při poledním klidu, když někdo nechtěl nebo nemohl usnout, jako já, nám přikrývala hlavy dekou, že se pod ní nedalo dýchat. Vzpomínám si, jak jsem si opatrně ručkou dělal mezi peřinou a postelí malé otvory – průduchy, abych se mohl nadechnout, a také jak jsem prožíval ten neskutečně dlouhý čas, po který tento teror trval. Víím, že jsem byl velmi rád, když to „při přikryté hlavě“ zrovna vyšlo tak, že se objevila u mé postele uklízečka. Ta o poledním klidu pravidelně vytírala a já jsem ji přes ty „průduchy“, které se tímto změnily i v „průzory“, sledoval při práci, jak při ždímání hadru rukama v barevných gumových rukavicích dopadají kapky vody kolem kýblu na zem. Značně mi to pomáhalo v „přežití“ té vlekoucí se doby, kdy jsem musel být pod dekou.

V mateřské škole jsem ještě nebyl zařazený mezi vyvrhely. Přestože jsem odmítal při poledním klidu spát, vzhledem k plošnému využívání opatření „přikrývání hlav“ jsem byl standardním žáčkem předškoláčkem.

Zcela odlišná situace však nastala při vstupu na půdu základní školy v místě našeho bydliště.

Matka mě měla velmi ráda. Naprosto mě milovala, což ovšem mnohdy přesahovalo jakousi pomyslnou linii normálnosti. Byl jsem rozmazlován, měl jsem vše, nač jsem si vzpomněl, a co jsem neměl, to jsem stejně získal, protože jsem si to zkrátka hysterickou scénou vynutil. Přecpával jsem se sladkostmi, dobrotami, chipsy a vším, co jsem chtěl, v podstatě bez omezení ze strany matky, což mě značně

ovlivnilo v celém mém následujícím životě. Byl jsem odmalička tlustý a samozřejmě to také bylo mnohdy předmětem posměchu od mých vrstevníků.

I přes fakt, že byl socialismus 80. let a matka byla samoživitelka, jsme si žili nad poměry velice dobře, protože pracovala jako servírka. Nejednou jsem zahlédl částku ve vkladní knížce, kde byly statisíce korun, což bylo na tu dobu opravdu nadstandardní, a dobře jsem věděl o místě ve staré skříni, kde byly schraňovány německé západní stomarkovky v hojném počtu. Jezdili jsme na dovolené k moři a rozhodně jsme nestrádali. Z vyprávění vím, že takové dobré časy nebyly vždy a že matka, když jsem byl úplně malý, měla co dělat, aby to všechno vůbec utáhla. Finančně totiž ještě podporovala babičku a mnohdy i svého mladšího bratra, který byl označován za černou ovci rodiny, než jsem štafetu po něm převzal později já. Z našeho vztahu s matkou jsem měl vždy takový pocit, že ona je ta osoba, která mě vždy od všeho zachrání. Bohužel i bohudík to tak i bylo. Bohužel proto, že mi to do života dalo malou dávku ctižádosti a neobratnost v hledání vlastních cest. Bohudík proto, že tím nejdůležitějším činem, který pro mou záchranu udělala, byl naprosto paradoxní zásah proti mě. O tom ale až později.

Do první třídy jsem nastoupil v roce 1987. Již od prvního pololetí jsem byl zařazen na černou listinu žáků konfliktních a velmi problémových. Na základě zkušeností se mnou jsem měl zákaz navštěvovat školní družinu. V první a druhé třídě mě ještě vzali na školu v přírodě. Po druhé této zkušenosti toho asi dost litovali a potom to už nikdy neudělali. Obecně jsem měl zákaz účastnit se zmíněných ŠVP, školních výletů, jakožto i stát se pionýrem. Když byl celý ročník na ŠVP, já jsem putoval na čtrnáct dní do sousední základní školy, kde jsem byl výrazným zpestřením pro své nové spolužáky, protože podobné estrádní výstupy nebyly běžnou součástí

jejich dosavadních vyučovacích hodin. Pro pedagogický sbor to ovšem byla těžká zkouška jejich schopností.

Ve třetí třídě výchovná poradkyně po dohodě s vedením školy navrhla, že by se mi měl podívat na zoubek odborník. Odeslali mě a moji matku na dětskou psychiatrii k MUDr. Mazlíkovi, který v součinnosti s klinickou psycholožkou dr. Hrázdovou počal ambulantní cílené vyšetření. Pamatuji si, že se mi na té ambulanci líbilo. V čekárně byly hračky a panu doktorovi jsem namaloval obrázek, na kterém byl panáček s rukama nad hlavou. Pan doktor sdělil matce, že to jsem já, jak se bráním, když mě bije. Následně nám řekl, že „černého Petra nenašel“, ale že si nás ještě pozve. To se ale nikdy nestalo. Věřím, že být to v dnešní době, byl bych seznámen se svým černým Petrem, který by se jistě jmenoval ADHD...

Samotné vyučování jsem vždy bral jako divadelní scénu, která je určena výhradně pro mou „one man show“. Učitelky byly sice těmi „režisérkami“, ale neměly moc reálných šancí, jak korigovat mé invence na způsob provedení vyučovacích hodin. Pamatuji si, že mnohokrát z hodiny odešla soudružka učitelka Hamichová, která se psychicky zcela zhroutila z nezvladatelné situace. Soudružka podle mě nebyla úplně psychicky v pořádku bez ohledu na mé (a nejen mé) přispění, a tak pak dlouho marodila a nakonec prý asi skončila v blázinci. Kdoví do jaké míry v tom sehrál roli fakt, že právě v tom roce, kdy byla mou třídní učitelkou ve třetí třídě, byla sametová revoluce a padl režim, který ona tak moc milovala.

Ve čtvrté třídě již nová paní učitelka musela přistoupit ke klasifikaci mého chování hodnocením „neuspokojivé“. Od druhé třídy do třetí jsem zatím měl z chování „jen“ dvojky. Očistcem pro mou matku byly třídní schůzky. A to hlavně ve čtvrté třídě. Paní učitelka si velmi libovala v tom, když mou matku mohla veřejně přede všemi ostatními rodiči podusit ve vlastní šťávě tím, že

popisovala, co všechno při vyučování dělám a jak bezradný je ze mě celý pedagogický sbor. Paní učitelka byla obézní, řekl bych, že nepříliš vyrovnaná paní, která jako samoživitelka vychovávala tři děti. Těžko říci, co ji vedlo k tomu, aby si takto kompenzovala svoje mindráky. Faktem je, že po třídních schůzkách jsem vždy dostal velký výprask a musím říct, že ty výprasky někdy byly značně brutální. Matka evidentně měla osobní zkušenosti od svých rodičů, což mi pak i sama mnohokrát řekla. Pocházela z celkem devíti sourozenců, přičemž dva poslední zemřeli ještě jako kojenci asi ve dvouletém odstupu od sebe. Podle všeho se jejich otec (můj děda) s nimi jako dětmi nemazlil. Zavíral je do sklepa, když něco provedli, jednou údajně zabil jejich psa a fyzickému násilí se asi nevyhnuli nejen oni jako děti, ale ani jejich matka (moje babička). Těžko říct, jakým přesným mechanismem se takováto traumata přenášejí z generace na generaci. Jisté je, že se určitě přenášejí.

Na téhle základce se snažily učitelky, vychovatelky, výchovní poradci, zástupci ředitele i ředitel, ale zkrátka se jim nedařilo mě zvládnout. Rval jsem se o přestávkách, vyrušoval jsem. V hodinách jsem hrál divadlo, předváděl seriál Dallas, ve kterém jsem ztvárňoval všechny jeho postavy najednou. Z obvazové vaty obarvené červenými vodovými barvami a temperami jsem si udělal operační pole a pomocí pera, tužek, kroužítka a dalších pomůcek z penálu jsem při hodinách operoval. Na papír jsem si namaloval talíř s knedlíky, masem a zelím – kroužítkem jsem si odkrajoval a tento namalovaný oběd jsem snědl, což samozřejmě s nadšením sledovala celá třída místo výkladu paní učitelky.

Pan učitel Retner se mě marně pokoušel donutit cvičit. Místo toho jsem měl v repertoáru spoustu písní od Karla Zicha z řady jeho rock-n-rollových hitů, které jsem hojně reprodukoval při hodinách tělesné výchovy. Měl jsem sice na vysvědčení z tělocviku čtyřku, ale učitel

vždy řekl: „Tak aspoň zpívej,“ a v podstatě se to stalo standardem při každé hodině tělesné výchovy. Zpívání už bylo trochu „na úrovni“, protože v letech předcházejících řekněme sedmé, osmé třídě mnohdy učitel přivedl z vedlejší tělocvičny svou kolegyni, která tělovýchovně vzdělávala děvčata, aby se podívala, jak se válím v žíněnkách na zemi a u toho vykřikují, že jsem člověk zručný, který se balí do kůží v jeskyni a čeká na svou tlupu... Už tehdy bylo na tom učiteli vidět, že rezignoval na jakékoliv pokusy o pedagogické zásahy, ale bylo pro něj asi důležité, aby to alespoň viděl na vlastní oči i někdo další.

Někdy jsem již z náznaků učitelek, ředitele, ale i spolužáka, jehož matka byla také učitelka na naší základce, začínal mít obavu, že může jít do tuhého. Ten spolužák se mi zmiňoval, že doma se o mně baví jeho rodiče (oba jak jinak než pedagogové) a že to prý možná může skončit tak, že půjdu do diagnostáku. Spolužák Aleš se nejspíš doma účastnil rozmluvy svých rodičů těsně po nějaké konferenci pedagogického sboru na naší škole. Obavy jsem možná trochu měl, ale rozhodně to nebyl důvod, abych se nějak snažil něco měnit. Při pokusech něco v sobě ovládnout jsem pocítoval takové napětí, že jsem i přesto věděl, že nelze potlačit tu bouři, která ve mně je, a že je to zkrátka moje přirozenost. Byl to stejně tak rozjetý vlak, že už nešlo zastavit. Byl jsem již několik let zařazen do kategorie těch nejzlobivějších žáků na škole a ani mi to nevadilo. U ostatních spolužáků z ročníku, ale i u těch z ročníků nad námi jsem měl respekt. Když si na mě někdy dovolili starší spolužáci, tak jsem třeba i dostal přes hubu, ale zase tolik mi to nevadilo, protože to nebylo často a mnohdy si nějaký starší žák z vyššího ročníku při konfliktu se mnou pěkně naběhl.

Léta plynula, bylo mi 13 let a byl jsem v 7. třídě. Moje matka pracovala jako servírka v místním hotelu, který byl v dobách socialismu považován za jeden z nejlepších ve městě. Bylo

krátce po sametové revoluci a doba byla plná nadějí, optimismu, demokratického vzduchu, svobodného podnikání a uvolněné nálady ve společnosti, což ovšem v pojetí české mentality znamenalo bohužel mnohdy i značně zkřivený pohled na to, jak s demokracií zacházet. Matka měla samozřejmě z dob hluboké totality jako servírka nastavené pracovní mechanismy v pohostinství (ostatně naprosto stejně jako ostatní její kolegyně a kolegyně nejen z našeho města).

Nelze jim to zazlívát, doba byla taková a za almužnu, kterou národní podnik Restaurace a jídelny označoval za výplatu, by ani tehdy jako samoživitelka nevyžila. Podmírové nalévání v podstatě všeho, co šlo, výroba vlastního džusu, dokup kávy, lihovin, rozdílné účtování českým a německým hostům k tomu zkrátka patřilo a já se vše od ní v těch 13 letech začal učit. Když byla v práci, tak odpoledne po škole letěla vždy školní aktovka takovou rychlostí od dveří někam do kouta, až se z ní sešity mnohdy sypaly ven. Začal jsem se učit číšnickým dovednostem a nejen jim. Měl jsem rád jídlo (to mi zůstalo dodnes), a tak jsem si dopřával mnohdy přehnané porce všeho, nač jsem měl chuť. Číšnická praxe mi šla natolik dobře, že jsem pak s matkou pracoval v těch 13 letech i celé víkendy. Roznášel jsem plata s jídly po jídelně, kasíroval jsem a stal jsem se součástí hotelového personálu. V té době to takto šlo. Vedoucí hotelu s tím neměl problém, stejně jako nikdo další. Od vedoucího hotelu jsem dokonce dostával i menší výplatu. Naučil jsem se německým hostům vysvětlovat, proč nemohou dostat jídelní lístek v němčině a proč se připočítává příloha atd. Byly různé mechanismy, jakými šlo na ceně za celé pohoštění získat minimálně padesát procent její výše navíc. Mnohdy to byl i dvojnásobek.

Někdy si matka v sobotu a v neděli přispála a já se ochotně nabídl, že půjdu ty hotelové snídaně udělat sám a ona že dorazí pak později. Na hotelové recepci jsem si vyzvedl klíče od jídelny, prošel dlouhou